

PATENTOVÝ SPIS

(11) Číslo dokumentu:

293 372

(13) Druh dokumentu:

B6

(19)
ČESKÁ
REPUBLIKA

ÚŘAD
PRŮMYSLVÉHO
VLASTNICTVÍ

(21) Číslo přihlášky: **1999-1427**
(22) Přihlášeno: **22.04.1999**
(30) Právo přednosti: **23.04.1998 DE 1998/19818312**
(40) Zveřejněno: **17.11.1999**
(Věstník č: 11/1999)
(47) Uděleno: **12.02.04**
(24) Oznámení o udělení ve Věstníku: **14.04.2004**
(Věstník č: 4/2004)

(51) Int. Cl. : ⁷

C 08 G 18/34
C 08 G 18/65
C 08 F 2/48
C 09 D 175/04

(73) Majitel patentu:

BAYER AKTIENGESELLSCHAFT, Leverkusen, DE

(72) Původce:

Hovestadt Wieland Dr., Leichlingen, DE
Fischer Wolfgang Dr., Meerbusch, DE
Bock Manfred Dr., Leverkusen, DE
Engbert Theodor Dr., Köln, DE
Kahl Lothar Dr., Edo. De Mexico, MX

(74) Zástupce:

Všetečka Miloš JUDr., Hálkova 2, Praha 2, 12000

(54) Název vynálezu:

Vodný systém pro vytváření povlaků z
urethan(met)akrylátisokyanátů obsahujících
isokyanátové skupiny a vytvrzovaných pomocí
UV

(57) Anotace:

Vodný systém pro vytváření povlaků, kde vytvrzením složek obsahujících (met)akryloylové skupiny pomocí UV vznikají suché, manipulovatelné povlaky. Zesítněním složek obsahujících NCO-skupiny se složkami obsahujícími aktivní vodík se dosáhne požadovaných vlastností povlaků vyrobených z těchto složek. Pojivová složka vykazuje jak (met)akryloylové skupiny tak i volné skupiny NCO- a z nich vyrobený povlak vykazuje vytvrzení i na neosvětlených nebo špatně osvětlených místech dostatečnou odolnost. Dále se týká použití těchto systémů pro vytváření povlaků.

CZ 293372 B6

Vodný systém pro vytváření povlaků z urethan(met)akrylátisokyanátů obsahujících isokyanátové skupiny a vytvrzovaných pomocí UV

5 Oblast techniky

Vynález se týká vodného systému pro vytváření povlaků, kde vytvrzením složek obsahujících (met)akryloylové skupiny pomocí UV vznikající suché, manipulovatelné povlaky. Zesítním složek obsahujících NCO-skupiny se složkami obsahujícími aktivní vodík se dosáhne požadovaných vlastností povlaků vyrobených z těchto složek. Pojivová složka vykazuje jak (met)akryloylové skupiny, tak i volné skupiny NCO-. Z nich vyrobený povlak vykazuje po vytvrzení i na neosvětlených nebo špatně osvětlených místech dostatečnou odolnost. Dále se vynález týká použití těchto systémů pro vytváření povlaků.

15

Dosavadní stav techniky

Vytvrzování systémů pro vytváření povlaků obsahujících (met)akryloylové skupiny radikálovou polymerací, iniciovanou pomocí UV je známé a technicky osvědčené. Jedná se o jednu z nejrychlejších metod vytvrzování v oblasti technologií pro vytvoření povlaků. Laky vytvrzované UV však vesměs vykazují nevýhody, jako například velké objemové smrštění při vytvrzování, které může vést k problémům s přilnavostí. Vysoká hustota zesítnění, která je systému vlastní, vede ke křehkosti, nedostatečné elasticitě a nedostatečné rázové houževnatosti. Proto je vytvrzování systémů pro vytváření povlaků obsahujících (met)akryloylové skupiny vytvrzované UV vázáno na dostupnost dostatečných dávek paprsků odpovídající vlnové délky. Oblasti špatně osvětlené se vytvrzují jen v redukované míře, což vede k citlivým ztrátám odolnosti povrchů, neosvětlené oblasti se nevytvdí vůbec.

Povlaky na bázi vodných pojiv, obsahujících aktivní vodíkové atomy, s výhodou polyoly a polyisokyanáty jsou známé (příkladně EP-A 358 979).

Bohatým výběrem reakčních složek lze v širokých mezích měnit technické vlastnosti povlaků jako je přilnavost, elasticita, rázová houževnatost a stabilita vůči povětrnostním vlivům. Vytvrzování odpovídajících vodných dvousložkových polyurethanových systémů však ve srovnání se systémy vytvrzovanými zářením vyžaduje dlouhý časový úsek a s výhodou vysoké teploty. UV-světlo však není nutné.

Kombinace obou druhů vytvrzování UV-světlem a zesítním polyurethanů jsou v oblasti na rozpouštědlové bázi rovněž známé jako tak zvané systémy (dual core). Tak popisuje například US 4 342 793 vytvrditelné pryskyřicové přípravky z reaktivního ředidla vytvrditelného zářením, to jsou nízkomolekulární estery kyseliny akrylové, nenasyceného polyolu a polyisokyanátu. Vytvrzování se provádí ozařováním k polymeraci reaktivního ředidla a potom následuje termické vytvrzení reaktivního ředidla a potom následuje termické vytvrzení ke tvorbě polyurethanu z polyolu a polyisokyanátu.

45

Nevýhoda tohoto druhu systémů spočívá v tom, že obsah rozpouštědla a tím i emise jsou relativně vysoké. Kromě toho může při nepříznivém ozařování zůstat ve vytvrzeném lakovém filmu nezreagované reaktivní ředidlo. To může vést k problémům například při kontaktu lakového filmu s kůží. Kromě toho mohou být negativně ovlivněny vlastnosti lakového filmu jako například tvrdost, fyzikální a chemická odolnost.

50

Podstata vynálezu

Předložený vynález si klade za úkol poskytnout k dispozici systém pro vytvoření povlaků, který je založen na vodných pojivech a který připouští po vytvrzení UV rychlou manipulovatelnost lakových dílů, složky vykazující zesíťovatelné NCO-skupiny se složkami s aktivními atomy vodíku, s výhodou polyoly, a se kterým je možné nastavit profil vlastností přiměřený způsobu použití a navíc umožňuje dostatečné vytvrzení i v neosvětlených nebo špatně osvětlených oblastech.

Překvapivě bylo objeveno, že v systémech pro vytváření povlaků, které v podstatě sestávají z urethan(met)akrylátů s (met)akryloylovými skupinami a volnými skupinami NCO-, polyisokyanátů a vodných polyolů probíhá po vytvrzení UV, které vede ke vzniku suchých, manipulovatelných lakových filmů, kompletní zesíťování reakcí NCO- a vede k povrchům s vysokou chemickou a mechanickou odolností. Na druhé straně je při špatném osvětlení a určité zbytkové hustotě dvojných vazeb zaručeno zesíťování reakcí NCO- a tím dosažení minimální požadované úrovně odolnosti. To je o to překvapivější, že se vycházelo z předpokladu, že oba reakční procesy si vzájemně brání a že rychlá polymerace iniciovaná UV „zmrazí“ pomalejší reakci NCO-, to znamená že reakce skupin NCO- se složkami obsahujícími aktivní vodík neproběhne úplně.

Předmětem vynálezu jsou systémy pro vytváření povlaků sestávající z

- a) urethan(met)akrylátu, který obsahuje (met)akryloylové skupiny a NCO-skupiny,
  - b) případně dalšího polyisokyanátu,
  - c) UV iniciátoru iniciujícího radikálovou polymeraci a
  - d) jednoho nebo několika vodných pojiv obsahujících aktivní vodíkové atomy,
- přičemž, že urethan(met)akrylát komponenty a) je vyrobený reakcí jednosytných alkoholů obsahujících (met)akryloylové skupiny a vícemocných isokyanátů, přičemž poměr skupin NCO- ke skupinám OH- činí 1:0,2 až 1:0,8.

S výhodou se tento systém pro vytváření povlaků vyrábí ve dvou komponentách, přičemž komponenta I) obsahuje s výhodou složky (a) a (b), druhá komponenta II) složky (c) a (d).

K dosažení lepších lakařských vlastností mohou komponenty I) a/nebo II) navíc obsahovat

- e) UV-absorber a absorpční oblastí do maximálně 390 nm a
- f) stabilizátor HALS,
- g) obvyklá lakařská aditivita,
- h) katalyzátory k urychlení reakce NCO- a
- i) ve smyslu zesíťování inertní přídavné ředidlo.

Komponenta I) a komponenta II) se kombinují tak, aby se nastavil poměr NCO- skupin s NCO- reaktivními skupinami 2 ku 1 až 0,5 k 1, s výhodou 1,5 ku 1 až 0,8 k 1, obzvláště výhodně 1,3 ku 1 až 1 k 1.

Sloučeniny podle a) se vyrábějí z jednosytných alkoholů obsahujících (met)akryloylové skupiny a di- nebo polyisokyanátů. Způsoby výroby urethan(met)akrylátů jsou v zásadě známy a jsou popsány (příkladně DE-A 1 644 798, DE-A 2 115 373, DE-A 2 737 406). Pro urethan(met)-

akryláty podle vynálezu činí poměr NCO-skupin k OH-skupinám s výhodou 1 ku 0,2 až 1 k 1, s výhodou 1 ku 0,2 až 1 ku 0,8, obzvláště výhodně 1 ku 0,3 až 1 ku 0,6.

5 Jako jednosytné alkoholy vykazující (met)akryloylové skupiny se rozumí jak estery s jednou volnou hydroxylovou skupinou kyseliny akrylové nebo metakrylové s dvojsytnými alkoholy jako příkladně 2-hydroxyethyl-, 2- nebo 3-hydroxypropyl- nebo 2-, 3- nebo 4-hydroxybutyl- (met)akrylát, tak i libovolné kombinace sloučenin tohoto druhu. Kromě toho přicházejí v úvahu také jednosytné alkoholy obsahující (met)akryloylové skupiny nebo v podstatě reakční produkty vznikající z alkoholů tohoto druhu, které se získají esterifikací n-sytných alkoholů s kyselinou (met)akrylovou, přičemž jako alkoholy se mohou použít také směsi různých alkoholů tak, že 10 n znamená celé číslo nebo jako statistický výraz zlomek větší než 2 až 4, s výhodou 3, a kde se na mol jmenovaného alkoholu použije (n-0,8) až (n-1,2), s výhodou (n-1) mol kyseliny (met)akrylové.

15 K těmto sloučeninám, případně směsím produktů patří příkladně reakční produkty (i) glycerinu, trimethylolpropanu a/nebo pentaerythritu, nízkomolekulárních produktů alkoxylace takovýchto alkoholů, jako příkladně ethoxylovaný nebo propoxylovaný trimethylolpropan, jako příkladně produkt adice ethylenoxidu na trimethylolpropan s OH-číslem 550 nebo libovolné směsi nej- méně trojsytných alkoholů tohoto druhu s dvojsytnými alkoholy jako příkladně ethylenglykol 20 nebo propylenglykol s (ii) kyselinou (met)akrylovou v uvedeném molárním poměru. Tyto slou- čeniny vykazují střední molekulovou hmotnost M_n 116 až 1000, s výhodou 116 až 750 a obzvláště výhodně 116 až 158.

25 K výrobě urethan(met)akrylátů podle vynálezu a) jsou v zásadě vhodné všechny di- nebo polyisokyanáty, jako butylendiisokyanát, hexamethyl-diisokyanát (HDI), 1-isokyanáto-3,3,5-tri- methyl-5-isokyanátomethyl-cyklohexan (IPDI) a/nebo bis(isokyanátocyklohexyl)-methan nebo jiné alifatické diisokyanáty nebo směsi těchto diisokyanátů nebo „lakařské polyisokyanáty“ na bázi těchto diisokyanátů.

30 Jako „lakařské polyisokyanáty“ na bázi diisokyanátů se rozumí známé deriváty těchto diiso- kyanátů vykazující biuretové, uretdionové a/nebo isokyanurátové skupiny. Způsob výroby „lakařských polyisokyanátů“ tohoto druhu se popisuje příkladně ve spisech US 3 124 605, US 3 358 010, US 3 903 126, US 3 903 127, US 3 975 622 nebo US 4 324 879.

35 Možné je také použití aromatických polyisokyanátů, příkladně „lakařských polyisokyanátů“ na bázi 2,4-diisokyanátotoluenu nebo jeho technických směsí s 2,6-diisokyanátotoluenonem nebo na bázi 4,4-diisokyanátodifenylmethanu případně jeho směsí s jeho isomery a/nebo vyššími homology. V zásadě je samozřejmě také možné použití libovolných směsí jako příklady uvede- ných polyisokyanátů.

40 Ke zlepšení zpracovatelnosti urethan(met)akrylátů a) do vodných poživ d) se mohou použít také hydrofilizované polyisokyanáty samotné nebo ve směsi s výše popsány mi nehydrofilizovanými polyisokyanáty. Hydrofilizace se může příkladně provádět anionicky, kationicky nebo neionicky pomocí interních nebo externích emulgátorů jako polyether. Polyisokyanáty takového druhu se 45 popisují příkladně v patentových spisech EP-A 443 138, EP-A 469 389, EP-A 486 881, EP-A 510 438, EP-A 540 985, EP-A 645 410, EP-A 697 424 nebo EP-A 728 785.

Popsaná adiční reakce se může známým způsobem urychlovat pomocí vhodných katalyzátorů, jako příkladně cínokrát, dibutylcindilaurát nebo terciární aminy.

50 Výsledný urethan(met)akrylát a) obsahující případně volné NCO-skupiny je možné stabilizovat proti předčasné polymeraci přidávkem vhodných inhibitorů a antioxidantů jako příkladně fenoly, hydrochinon, případně také chinony jako příkladně 2,5-diterc.butylchinon. Tyto inhibitory se přidávají v množství vždy 0,001 až 0,3 % hmotnostních během výroby nebo následně. Produkty

a) mohou být případně ve smyslu výroby a pozdějšího použití vyrobeny v inertním ředidle, které má potom funkci přídatného ředidla i).

- 5 Jako složka b) uvedené případně použité další polyisokyanáty se mohou použít všechny polyisokyanáty, které se mohou používat také k výrobě urethan(met)akrylátů. výhodné jsou hydrofilizované nebo nehydrofilizované alifatické „lakařské polyisokyanáty“ na bázi HDI, IPDI nebo bis(isokyanátocyklohexyl)urethan nebo směsi těchto „lakařských polyisokyanátů“.

- 10 Ke snížení viskozity může komponenta I případně navíc obsahovat reaktivní ředidla tvrditelná zářením jako nízkomolekulární estery kyseliny akrylové.

Poměr methakryloylových skupin složky a) k součtu volných isokyanátových skupin složek a) a b) leží mezi 0,2 ku 5,0 a 5 ku 0,3, s výhodou mezi 0,5 ku 2,0 a 2,0 ku 0,5.

- 15 UV-iniciátory podle c) mohou být 2-hydroxyfenylketony jako například 1-hydroxycyklohexyl-fenylketon, benzylketaly jako například benzdimethylketal, acylfosfinoxidy jako například bis(2,4,6-trimethylbenzoyl)-fenylfosfinoxid, benzofenon a jeho deriváty případně směsi různých UV iniciátorů.

- 20 Jako složka d) se mohou použít všechny disperze pryskyřic, obvyklé také ve vodných dvousložkových polyurethanových systémech pro vytváření povlaků.

- 25 Takové pryskyřice a způsob výroby těchto pryskyřic jsou z literatury známy. Pryskyřice se tak mohou připravit z třídy polyesterů, polyakrylátů, polyurethanů, polymočovin, polykarbonátů nebo polyetherů. Možné je také použití libovolných hybridních disperzí nebo libovolných směsí různých disperzí. Zpravidla jsou pryskyřice hydroxy- nebo amino-funkční. Ve výjimečných případech je ale také možné použít jako pojivovou složku nefunkční disperze. Možné, ale nikoliv výhodné je také použití disperzí pryskyřic, které vedle hydroxy- nebo amino-funkcí obsahují navíc nenasyčené funkce, vhodné k UV vytvrzování.

- 30 Pro získání stability vytvrzené lakové vrstvy proti vlivům počasí se může přidat UV-absorbér e) s absorpční oblastí do maximálně 390 nm a stabilizátor HALS. Vhodným absorbérem UV trifenyltriazinového typu je například Tinuvin^R400 (CIBA) nebo typu dianilidu kyseliny oxalové například Sanduvor^R3206 (Clariant). UV absorbér se přidává s výhodou v množství 0,5 až 3,5 %, vztaženo na pevné pojivo.

- 35 Vhodnými stabilizátory HALS f) jsou běžně obchodně dodávané typy jako například Tinuvin^R292 nebo Tinuvin^R123 (Ciba) nebo Sanduvor^R3058 (Clariant). Tyto stabilizátory HALS se s výhodou přidávají v množství 0,5 % až 2,5 %, vztaženo na pevné pojivo.

- 40 Jako lakařská aditiva g) lze například jmenovat prostředky pro zlepšení rozlivu, odvětrávací prostředky, odpěňovací prostředky, zahušťovadla a thixotropní prostředky.

- 45 K urychlení zesíťovací reakce polyurethanu se mohou případně přidat katalyzátory h). Vhodné jsou všechny katalyzátory známé z technologií dvousložkových polyurethanů jako například cínoktoát, dibutylcindilaurát nebo terciární aminy.

- 50 Vytvrzovací komponenta I vykazuje při teplotě 23 °C obecně viskozitu od 50 do 10 000, s výhodou 50 až 2 000 mPa.s (D=40). Pokud je potřeba, mohou se polyisokyanáty smísit s malým množstvím inertního ředidla, aby se viskozita snížila na hodnotu v uvedených mezích. Množství takového ředidla se však určí maximálně takové, aby v konečném získaném prostředku pro vytváření povlaků podle vynálezu bylo maximálně 20 % hmotnostních, s výhodou 10 % hmotnostních ředidla, přičemž se připočítává případně také rozpouštědlo obsažené v disperzi pryskyřice d). Jako ředidla jsou vhodné například alifatické nebo aromatické uhlovodíky jako xylén, toluén, solventnafta nebo například N-methylpyrrolidon, diethylenglykoldimethylether,
- 55

aceton, methylethylketon, methylisobutylketon, ethylacetát, butylacetát, methoxypropylacetát nebo směsi těchto nebo jiných inertních ředidel.

5 K výrobě vodné kombinace pojiva se emulguje vytvrzovací komponenta I ve vodné pryskyřičné komponentě II. Přitom se vodou upraví požadovaná zpracovatelská viskozita. V mnoha případech postačí k dosažení povlaků s velmi dobrými vlastnostmi jednoduché emulgační techniky například s mechanickým míchadlem nebo často také jednoduché promísení obou komponent ručně. Mohou se ale také použít směšovací techniky s vyšší stříhovou energií, jako například dispergace paprskem, jak se popisuje v Farbe & Lack 102/3 1996, strany 88–100.

10 Výroba povlaků se může provádět nejrůznějšími způsoby stříkání, jako například tlakovým vzduchem, bez použití vzduchu nebo elektrostatičticky za použití jedno- nebo dvousložkových stříkacích zařízení, ale také natíráním, válečkováním, naválcováním nebo nanášením špachtlí.

15 Vysušení a vytvrzení povlaku se s výhodou provádí

1. Odvětráním vody a případně přidaného přídavného ředidla při teplotě místnosti nebo případně při zvýšené teplotě, s výhodou do 100 °C
- 20 2. Vytvrzením UV, vhodné jsou běžně obchodně dodávané rtuťové vysokotlaké nebo středotlaké výbojky, tyto zářiče mohou být dotovány také jinými prvky a s výhodou mají výkon 80 až 240 W/cm délky lampy.
- 25 3. Dodatečné zesílení komponent obsahujících NCO- složkami obsahujícími aktivní vodíkové atomy. To se může provádět při teplotě místnosti nebo podporovat zvýšenou teplotou, s výhodou do nejvýše 150 °C.

Vynález se dále týká použití systémů k vytváření povlaků k výrobě potahů na nejrůznějších substrátech a materiálech jako dřevo, kovy, plastické hmoty a tak dále.

30 S výhodou se systémy k vytváření povlaků použijí k lakování dílů karoserií.

Příklady provedení vynálezu

35 Všechny údaje v % se vztahují na hmotnost. Měření viskozity se provádí viskozimetrem s kuželem a deskou podle DIN 53019 při D = 40.

40 Uvedená obchodní označení jsou obchodní značky, i když to není zvlášť uvedeno.

Použitá pojiva obsahující aktivní vodíkové atomy

Pojivo A

45 Vodná polyakrylátová disperze neobsahující přídavné rozpouštědlo na bázi methylmetakrylátu, butylakrylátu, butylmetakrylátu, styrenu, hydroxypropylmetakrylátu a kyseliny akrylové, di-terc.butylperoxidu jako iniciátoru a diethanolamin jako neutralizační prostředek. Obsah pevné látky činí asi 50 % při viskozitě asi 500 mPa.s (23 °C, D = 40). Kyselinové číslo je asi 12 mg KOH/g látky, obsah OH- 2,2 %, hodnota pH asi 8,4.

50 Pojivo B

55 Vodná polyesterová disperze modifikovaná urethanem neobsahující přídavné rozpouštědlo na bázi trimethylolpropanu, neopentylglykolu, 1,6-hexandiolu, anhydridu kyseliny cyklohexandimethanol-1,4-hexahydroftalové, kyseliny adipové, kyseliny dimethylolpropionové a isofo-

isokyanátu a dále dimethylethanolaminu jako neutralizačního prostředku. Obsah pevné látky činí asi 42 % při viskozitě asi 1000 mPa.s (23 °C, D = 40). Kyselinové číslo je asi 8 mg KOH/g látky, obsah OH- 1,5 %, hodnota pH asi 8,4.

5

Příklad 1

Do míchaného kotle, vybaveného termočlánkem, kapací nálevkou, zpětným chladičem, přívodem plynu a odvodem plynu se naváží 1 268,7 g isokyanurátu HDI s obsahem NCO- 23 %, 0,96 g
 10 dibutylcindilaurátu a 1,92 g 2,6-di-terc.butylkresolu. Za míchání se uvádí vzduch v množství trojnásobného objemu kotle za hodinu a proplachuje se dusíkem v množství šestinásobného objemu kotle za hodinu. vyhřeje se na teplotu 50 °C a od teploty 50 °C se přikape 266,8 g hydroxyethylakrylátu tak, aby exotermní reakcí vystoupila teplota maximálně na 60 °C. Po dokončení přidávání hydroxyethylakrylátu v době asi 6 až 8 hodin se domíchává ještě jednu hodinu při
 15 teplotě 60 °C. Vznikne roztok urethanakrylátu s obsahem NCO- 11,5 %.

Příklad 2

20 Do míchacího kotle, vybaveného termočlánkem, kapací nálevkou, zpětným chladičem, přívodem plynu a odvodem plynu se naváží 1 268,7 g isokyanurátu HDI s obsahem NCO- 23 %, 519,4 g methoxypropylacetátu, 0,96 g dibutylcindilaurátu a 1,92-di-terc.butylkresolu. Za míchání se uvádí vzduch v množství trojnásobného objemu kotle za hodinu a proplachuje se dusíkem v množství šestinásobného objemu kotle za hodinu. vyhřeje se na teplotu 50 °C a od teploty
 25 50 °C se přikape 806 g hydroxyethylakrylátu tak, aby exotermní reakcí vystoupila teplota maximálně na 60 °C. Po dokončení přidávání hydroxyethylakrylátu v době asi 6 až 8 hodin se domíchává ještě jednu hodinu při teplotě 60 °C. vznikne roztok urethanakrylátu bez volných NCO-skupin.

30 Výroba, aplikace a zkoušení systémů pro vytváření povlaků

Poměr činí NCO/OH činí 1/1.

35 Příklad 3

Komponenta 2:

132,6 dílu vodná polyakrylátová disperze, 46 % ve vodě/solventnafta, 100/2-butoxyethanol,
 40 neutralizováno dimethylethanolaminem 44,6:6,5:1,6:1,5 s obsahem OH- asi 4,5 % vztaženo na pevnou pryskyřici (Bayhydrol^R VPLS 2271, Bayer AG)

145,9 dílu vodná polyesterová disperze modifikovaná urethanem, 42 % ve vodě/N-methylpyrrolidon, neutralizováno dimethylethanolaminem 54:3:1 s obsahem OH- asi 3,8 % vztaženo na pevnou pryskyřici (Bayhydrol^R VPLS 2231, Bayer AG)
 45

65,4 dílu voda

Komponenta 1:

50

151,9 dílu urethanakrylátu podle příkladu 1
 83,9 dílu solventnafta 100/2-butoxyethanol 4/1
 11,1 dílu Tinuvin^R 1130 (Ciba), 50 % v butyldiglykolacetátu
 5,5 dílu Tinuvin^R 292 (Ciba), 50 % v butyldiglykolacetátu
 55 1,8 dílu BYK 345^R (Byk)

1,8 dílu BYK 333^R (Byk), 25 % ve vodě
3,5 dílu Irgacure 184^R (Ciba), 50 % v hexandioldiakrylátu

5 Obě složky se homogenně smísí pomocí tryskového dispergátoru podle DE-A 19 510 651 s tryskou o průměru 0,1 mm při tlaku 5 MPa a běžnou obchodně dodávanou stříkací pistolí se aplikuje na kovovou desku, předem, opatřenou vrstvou pigmentovaného dvousložkového polyurethanového laku, takže vznikne film o síle asi 120 g/cm².

10 Sušení vlhké vrstvy se provádí po dobu 5 minut odvětráváním při teplotě místnosti, potom 10 minut předběžného sušení při teplotě 80 °C, následně vytvrzování UV (rychlost pásu 1m/minuta, 1 rtuťová vysokotlaká výbojka 80 W/cm, vzdálenost od výbojky 10 cm). Další sušení se provádí při teplotě místnosti.

15 Zkouší se výsledná tvrdost tlumením kyvadla podle Königa a odolnost proti ředidlům po 1 hodině, 1 dni a 7 dnech. Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 1.

Příklad 4

20 Komponenta 2:

129,7 dílu pojiva A
144,5 dílu pojiva B
91,6 dílu vody

25

Komponenta 1:

Odpovídá komponentě 2 z příkladu 3, použije se však 63,7 dílu methoxypropylacetátu místo 83,9 dílu solventnafty 100/2-butoxyethanol 4/1.

30

Promíchání, aplikace, sušení a zkoušení laku se provádí stejně jako v příkladu 3.

Příklad 5

35

Komponenta 2:

98,0 dílu pojiva A
96,5 dílu vody

40

Komponenta 1:

72,7 dílu urethanakrylát podle příkladu 1
96,0 dílu urethanakrylát podle příkladu 2
45 81,1 dílu methoxypropylacetát
6,7 dílu Sanduvor^R3206 (Clariant) 80 % v glykolu
2,7 dílu BYK 306^R (Byk)
10,9 dílu Irgacure 185^R (Ciba), 50 % v hexandioldiakrylátu

50

Promíchání, aplikace, sušení a zkoušení laku se provádí stejně jako v příkladu 3.

Příklad 6 (srovnání)

Komponenta 2:

- 5 176,6 dílu polyakrylátová disperze z příkladu 3
 194,3 dílu polyesterová disperze modifikovaná urethanem z příkladu 3
 55,7 dílu voda

Komponenta 1:

- 10 110,3 dílu Desmodur^RVPLS 2025/1 (Bayer) obsah NCO– 23 %
 42,9 dílu solventnafta 100/2–butoxyethanol 4/1
 11,1 dílu Tinuvin^R1130 (Ciba), 50 % v butyldiglykolacetátu
 5,5 dílu Tinuvin^R292 (Ciba), 50 % v butyldiglykolacetátu
 15 1,8 dílu BYK 345^R (Byk)
 1,8 dílu BYK 333^R (Byk)

Promíchání, aplikace, sušení a zkoušení laku se provádí stejně jako v příkladu 3.

20 Výsledky

Příklad	3	4	5	6
Tlumení kyvadla ¹				
po 1 hodině	31	30	104	6
po 24 hodinách	74	77	134	14
po 168 hodinách	129	128	146	85
Odolnost proti rozpouštědlům ²				
po 24 hodinách	2234	1134	0024	4455
po 168 hodinách	0023	0023	0003	1135

1) v s podle Königa

- 25 2) 5 minut doby účinku xylenu/methoxypropylacetát/ethylacetát/aceton

0 = nezměněno

5 = rozpuštěno/zničeno

30

PATENTOVÉ NÁROKY

1. Systém pro vytváření povlaků sestávající z

a) urethan(met)akrylátu, který obsahuje (met)akryloylové skupiny a NCO-skupiny,

b) případně dalšího polyisokyanátu,

c) UV iniciátoru iniciujícího radikálovou polymeraci a

d) jednoho nebo několika vodných pojiv obsahujících aktivní vodíkové atomy,

vyznačující se tím, že urethan(met)akrylát komponenty a) je vyrobený reakcí jedno-
sytných alkoholů obsahujících (met)akryloylové skupiny a vícemocných isokyanátů, přičemž
poměr skupin NCO- ke skupinám OH- činí 1:0,2 až 1:0,8.

2. Systém pro vytváření povlaků podle nároku 1, **vyznačující se tím**, že se vodné
pojivo obsahující aktivní atomy vodíku je polyol.

3. Systém pro vytváření povlaků podle nároku 1, **vyznačující se tím**, že poměr
(met)akryloylových skupin komponenty a) k součtu volných isokyanátových skupin komponent
a) a b) leží mezi 0,5:2,0 a 2,0:0,5.

4. Systém pro vytváření povlaků podle nároku 1, **vyznačující se tím**, že obsahuje
UV-absorber s absorpční oblastí do 390 nm.

5. Systém pro vytváření povlaků podle nároku 1, **vyznačující se tím**, že obsahuje
stéricky bráněný aminový světelný stabilizátor.

6. Použití systému pro vytváření povlaků podle nároku 1 k výrobě potahových vrstev.

7. Použití systému pro vytváření povlaků podle nároku 1 k lakování dílů karoserií.

Konec dokumentu
